

Statsrådets förordning

om invaliditetsklassificeringen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 85 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015):

1 §

Invaliditetsklassificeringen och förenande av invaliditetsklasser

Denna förordning innehåller bestämmelser om den invaliditetsklassificering genom vilken men orsakade av olika skador och sjukdomar ställs i proportion till varandra för bedömning av omfattningen av ett allmänt men enligt 83 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015).

I invaliditetsklassificeringen enligt bilaga 1 innebär invaliditetsklass 20 det största menet och invaliditetsklass 1 det minsta menet. Om ett visst variationsintervall har angetts för omfattningen av ett men, bestäms invaliditetsklassen inom variationsintervallet enligt hur många av förutsättningarna i punkten i fråga som uppfylls och av vilken svårighetsgrad de är.

Om hjälpmedel, protetik eller en ledprotesoperation kan minska den funktionsnedsättning som beror på en skada eller sjukdom, anges förutsättningarna för sänkning av invaliditetsklassen närmare vid beteckningen i fråga.

Av tabellen i bilaga 2 framgår den invaliditetsklass som fås när två invaliditetsklasser förenas med hjälp av formeln i 84 § 4 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

2 §

Höjning av en invaliditetsklass utifrån tidigare skada eller sjukdom

Storleken på den höjning som avses i 84 § 3 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar bedöms med beaktande av skadornas och sjukdomarnas art och svårighetsgrad så att den höjda invaliditetsklassen står i proportion till den ökning av menet som skadefallet orsakat.

Om de skador eller sjukdomar som orsakats av ett skadefall samtidigt har drabbat parvis förekommande organ som ersätter varandra eller såväl syn- som hörselsinnet och för båda delar medför en påtaglig funktionsnedsättning, och invaliditetsklassificeringen inte omfattar en beteckning som beskriver det sammanlagda menet, höjs summan av de sammanräknade invaliditetsklasserna så att den motsvarar det uppskattade totala menet.

3 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2016.

Helsingfors den 11 juni 2015

Social- och hälsovårdsminister Hanna Mäntylä

Regeringssekreterare Tiina Muinonen

INVALIDITETSKLASSIFICERING

1 Övre extremiteterna

De invaliditetsklasser som nämns i denna punkt avser den högra eller bättre handen. Invaliditetsklasserna för den vänstra eller sämre övre extremiteten är en invaliditetsklass lägre, utom i fråga om klass 1, som inte sänks.

1.1 Fingrarna och mellanhandsbenen

Fingrarnas delar: Varje falang av fingrarna III – V motsvarar 1/3 finger. Genom att addera de förlorade falangerna och dividera denna summa med talet 3 erhålls det tal som utvisar hur många förlorade hela fingrar av fingrarna III – V skadan motsvarar. Förlust av tummens och pekfingrets falanger behandlas särskilt.

En fingerled som stelnat i ett ogynnsamt läge motsvarar amputation vid leden. En led som stelnat i gynnsamt läge utgör ett mindre men. En känslolös del av ett finger eller en del av ett finger som är avsevärt överkänslig för beröring motsvarar hälften av en förlust av denna del av fingret. En till minst hälften förlorad falang motsvarar förlust av hela falangen.

Fingrarna och mellanhandsbenen	Invaliditetsklass
<i>Förlust av ett finger:</i>	
Tummens distala falang	2
Tummen	4
Tummen och det första mellanhandsbenet	5
Hela pekfingret	2
Pekfingrets distala falang och mellanfalang	1
ett av fingrarna III – V	1
ett av fingrarna III – IV och mellanhandsbenet	2
<i>Förlust av två fingrar:</i>	
Tummen och ett av fingrarna III – V	5
Tummen och ett av fingrarna III – V samt motsvarande mellanhandsben	6
Tummen och pekfingret	6
Tummen, pekfingret och motsvarande mellanhandsben	7
Två fingrar, av vilka det ena är pekfingret och det andra ett av fingrarna III – V	4
Två fingrar, av vilka det ena är pekfingret och det andra ett av fingrarna III – V och motsvarande mellanhandsben	5
Två av fingrarna III – V	3
Två av fingrarna III – V och motsvarande mellanhandsben	4

Förlust av tre fingrar	
Tummen och två av fingrarna III – V	6
Tummen, pekfingret och ett annat finger	7
Tummen och två andra fingrar samt motsvarande mellanhandsben	7
Tre fingrar, inte tummen	4
Tre fingrar, inte tummen, samt motsvarande mellanhandsben	5
Förlust av fyra fingrar:	
Tummen och tre andra fingrar	8
Tummen och tre andra fingrar samt motsvarande mellanhandsben	9
Fyra fingrar, inte tummen	7
Fyra fingrar, inte tummen, samt mellanhandsbenen	8
Förlust av fem fingrar:	
Fem fingrar	9
Fem fingrar samt mellanhandsbenen	10

1.2 Övre extremiteterna, utom fingrarna

Det tal som anges i följande tabell vid amputationer avser det tillstånd när protes inte kan användas.

Protesens verkan: I övre extremiteter uppnås inte med en protes ett lika gott funktionellt resultat som i nedre extremiteter. En invaliditetsklass som fastställts utan protes kan på basis av ett gott funktionellt tillstånd sänkas med 1 – 2 invaliditetsklasser i fråga om en mekanisk protes och med 2 – 3 invaliditetsklasser i fråga om en myoelektrisk protes.

Övre extremiteterna, utom fingrarna:	Invaliditetsklass
Handleden stel, gynnsamt läge	2
Handleden stel, ogynnsamt läge	3 – 4
Amputation vid handleden	10
Underarmens rotationsrörelse begränsad eller saknas, beroende på läge	2 – 4
Armbågsledens rörlighet 30 – 90°	2
Armbågsleden stel, gynnsamt läge	4
Armbågsleden stel, ogynnsamt läge	5 – 6
Amputation av underarmen, nedre delen	10
Amputation av underarmen, övre delen	11
Överarmen kan lyftas framåt högst 120°	2
Överarmen kan lyftas framåt högst 90°	3
Överarmen kan lyftas framåt 45 – 75°	4 – 5
Axelleden stel, överarmen kan lyftas framåt högst 40°	6
Amputation i armbågsleden eller den nedre delen av av överarmen	11
Amputation av den övre delen av överarmen eller av hela övre extremiteten	12
Amputation av båda handlederna	17
Amputation av båda övre extremiteterna	18
Total radialisförlamning nedanför nerven till musculus triceps	5
Total radialisförlamning ovanför nerven till musculus triceps	6
Total mediannervsförlamning	6
Total ulnarnervsförlamning	6

Total förlamning av två nerver i underarmen	9
Total förlamning av alla nerverna i underarmen	11
Total förlamning av axillarnerven	5
Total förlamning av plexus brachialis	12

1.3 Övre extremiteterna som helhet

Dessa bedömningsgrunder används, om en jämförelse med de detaljerade skadebeteckningarna inte ger ett resultat som beskriver menet. Bedömningen gäller det men som en övre extremitet medför.

Övre extremiteterna som helhet	Invaliditetsklass
<i>Lätt funktionsnedsättning:</i>	
Den grova kraften något nedsatt, fingerfärdigheten något nedsatt, men personen kan dock använda extremiteten för att skriva, knäppa knappar och sy, rörelseförmågan något begränsad.	0 – 3
<i>Medelsvår funktionsnedsättning:</i>	
Kraften rätt mycket nedsatt (svårt att ta ett ordentligt tag i arbetsredskap eller att lyfta ett föremål som väger ca 10 kg), fingerfärdigheten påtagligt nedsatt, men personen kan dock använda extremiteten för att äta och kamma sig, rörelseförmågan starkt begränsad.	4 – 8
<i>Svår funktionsnedsättning:</i>	
Kraften i övre extremiteten påtagligt nedsatt och förlust av fingerfärdighet, men personen kan använda extremiteten till att stödja sig på eller skuffa med.	9 – 10
<i>Synnerligen svår funktionsnedsättning:</i>	
Övre extremiteten helt oanvändbar eller menet lika stort som vid amputation av övre extremiteten.	11 – 12

1.4 Komplext regionalt smärtsyndrom (complex regional pain syndrome, CRPS) i övre extremitet

Det men som CRPS orsakar bedöms enligt tabellen nedan som en helhet och menet kan inte förenas med eller räknas ihop med något annat sådant skadespecifikt men, orsakat av en övre extremitet, som beskrivits ovan. Som slutlig invaliditetsklass för en övre extremitet väljs antingen den invaliditetsklass som ovan nämnda beteckning, övre extremiteterna som helhet, utvisar eller den invaliditetsklass som beteckningen CRPS utvisar. I ytterst svåra situationer kan även definitionen av allmän funktionsnedsättning tillämpas undantagsvis. Bedömning av menet på basis av CRPS-klassificeringen med hjälp av ovan nämnda grunder förutsätter en diagnos som uppfyller IASP:s (International Association for the Study of Pain) krav, objektiva fynd och förekomsten av ett orsakssammanhang.

Komplext regionalt smärtsyndrom (complex regional pain syndrome, CRPS) i övre extremitet	Invaliditetsklass
Lätt CRPS:	
Hyperestesi och ömhet försvårar normal daglig verksamhet, belastning och användning av extremiteten leder lätt till förvärrad smärta, användningen av den sjuka extremiteten är långsammare och klumpigare än normalt, muskelkraften och muskeluthålligheten i extremiteten är försvagad.	0 – 3
Medelsvår CRPS:	
Tydliga, objektivt påvisbara trofiska förändringar i hud, naglar eller ledkapslar, förtvinade muskler och avvikande smärtförmåga som i betydande utsträckning försvårar funktionsförmågan.	4 – 8
Svår CRPS:	
Långt framskridna, objektivt påvisbara trofiska förändringar i hud, naglar eller ledkapslar. Muskeln är förtvinade i betydande utsträckning och muskelkraften är mycket svag. Extremiteten kan dock användas till att stödja sig på eller skuffa med.	9 – 10
Synnerligen svår CRPS:	
Extremiteten kan inte användas ens till att skuffa med eller stödja sig på, okontrollerbara smärtor förekommer oavbrutet, personen klarar endast av begränsad verksamhet.	11 – 12

2 Nedre extremiteter

2.1 Skador i de nedre extremiteterna

Det tal som anges i följande tabell vid amputationer avser det tillstånd när protes inte kan användas.

Protesens verkan: Ett klart bättre funktionellt resultat kan uppnås med protes i de nedre extremiteterna än i de övre. En invaliditetsklass som fastställts för en person utan protes sänks på grund av ett gott funktionellt tillstånd med hjälp av följande grunder:

1. Personen förmår att med protes gå långsamt utomhus och klarar av låga trappor, kantstegar på gatan och mindre ojämnheter i underlaget. Personen är tvungen att använda käpp eller stav på sträckor som är längre än 100 – 200 m. Sänkningen är i fråga om underbensamputation en invaliditetsklass och i fråga om lårbensamputation två invaliditetsklasser.

2. Personen förmår variera gånghastigheten utomhus och klara av de dagliga sysslorna, men i jämförelse med en frisk person är gånghastigheten och den avlagda sträckan mindre. Sänkningen är enligt uppnådd funktionell nytta två invaliditetsklasser i fråga om underbensamputation och tre invaliditetsklasser i fråga om lårbensamputation.

Skador i de nedre extremiteterna:	Invaliditetsklass
Förlust av stortå	1
Förlust av annan tå	0
Förlust av stortån och minst två andra tår	2

Förlust av fyra tår, ej stortån	2
Amputation vid mellanfotsbenen	3
Amputation av benen i fotens mittersta eller bakre del	4
Amputation vid vristen	5
Nedre vristleden stel, gynnsamt läge	2
Övre vristleden stel, gynnsamt läge	3
Övre vristleden stel, ogynnsamt läge (t.ex. spetsfot – pes equinus)	4
Hela vristen stel	4
Amputation av underbenet	6
Knäleden böjer sig högst 90°	1
Knäleden böjer sig högst 60°	3
Knäledens extensionsdeficit under 5°	0
Knäledens extensionsdeficit 5 – 10°	1 – 2
Knäledens extensionsdeficit över 10°	3
Stel knäled, gynnsamt läge	4
Instabil knäled, okorrigerad, symptomgivande ledbandsskada	1 – 2
Instabilitet i knäleden i flera riktningar	3 – 4
Amputation vid knäleden	7 – 8
Stel höftled, gynnsamt läge	5
Svår funktionsnedsättning i höftleden	5 – 8
Artificiell led i höft eller knä:	
gott funktionellt resultat	2
status efter reoperation	3 – 4
dåligt funktionellt resultat.	5 – 8
Amputation av lårbenet	10
Förlust av hela nedre extremiteten	12
Amputation av båda underbenen	13
Amputation av ena underbenet och andra låret	15
Amputation av båda lårbenen	16
Total förlust av båda nedre extremiteterna	18
Nedre extremiteten förkortad med minst 3 cm	1 – 2
Nedre extremiteten förkortad över 5 cm	3
Partiell förlamning av nervus fibularis	1 – 2
Total förlamning av nervus fibularis	3
Total förlamning av nervus tibialis	4
Partiell förlamning av nervus femoralis eller nervus ischiadicus	3 – 5
Total förlamning av nervus femoralis eller nervus ischiadicus	6
Total förlamning av nervus femoralis och nervus ischiadicus	10

2.2 Nedre extremiteterna som helhet

Dessa bedömningsgrunder används, om en jämförelse med de detaljerade menbeteckningar som nämns ovan inte ger ett resultat som beskriver menet. Men kan orsakas av nedsatt funktion i ena eller båda nedre extremiteterna.

Nedre extremiteterna som helhet	Invaliditetsklass
<i>Lätt funktionsnedsättning:</i>	
Något haltande gång, på ojämn mark är rörelseförmågan något begränsad, temporärt behov av hjälpmedel.	0 – 5
<i>Medelsvår funktionsnedsättning:</i>	
Haltar, betydande rörelsebegränsning, svårt att gå längre sträckor eller går långsamt, behöver hjälpmedel även på korta sträckor.	6 – 10
<i>Svår funktionsnedsättning:</i>	
Kan röra sig endast genom att stödja sig tungt mot hjälpmedlet och endast korta sträckor åt gången, svåra rörelsebegränsningar i flera leder.	11 – 15
<i>Synnerligen svår funktionsnedsättning:</i>	
Nedre extremiteterna obrukbara, måste använda rullstol.	16 – 18

2.3 Komplext regionalt smärtsyndrom (complex regional pain syndrome, CRPS) i nedre extremitet

Det men som CRPS orsakar bedöms enligt tabellen nedan som en helhet och menet kan inte förenas med eller räknas ihop med något annat sådant skadespecifikt men, orsakat av en nedre extremitet, som beskrivits ovan. Som slutlig invaliditetsklass för en nedre extremitet eller nedre extremiteter väljs antingen den invaliditetsklass som ovan nämnda beteckning, nedre extremiteter som helhet, eller den invaliditetsklass som beteckningen CRPS utvisar. I ytterst svåra situationer kan även definitionen av allmän funktionsnedsättning tillämpas undantagsvis. Bedömning av menet med hjälp av ovan nämnda grunder förutsätter en diagnos som uppfyller IASP:s (International Association for the Study of Pain) krav, objektiva fynd och förekomsten av ett orsakssammanhang.

Komplext regionalt smärtsyndrom (complex regional pain syndrome, CRPS) i nedre extremitet	Invaliditetsklass
<i>Lätt CRPS:</i>	
Hyperestesi och ömhet försvårar normal daglig verksamhet, belastning och användning av extremiteten leder lätt till förvärrad smärta, användningen av den sjuka extremiteten är långsammare och klumpigare än normalt, muskelkraften och muskeluthålligheten i extremiteten är försvagad.	0 – 3

<i>Medelsvår CRPS:</i>	
Tydliga, objektivt påvisbara trofiska förändringar i hud, naglar eller ledkapslar, förtvinade muskler och avvikande smärtförmåga som i betydande utsträckning försvårar funktionsförmågan.	4 – 8
<i>Svår CRPS:</i>	
Långt framskridna, objektivt påvisbara trofiska förändringar i hud, naglar eller ledkapslar. Muskler är förtvinade i betydande utsträckning och muskelkraften är mycket svag. Extremiteten kan dock delvis användas som stöd.	9 – 10
<i>Synnerligen svår CRPS:</i>	
Extremiteten kan inte ens delvis användas till att stödja sig på, okontrollerbara smärtor förekommer oavbrutet, personen klarar av endast begränsad verksamhet.	11 – 12

3 Halskotpelaren

Halskotpelaren	Invaliditetsklass
<i>Lätt funktionsnedsättning:</i>	
Lindriga smärtsamma rörelsebegränsningar i halskotpelaren, lindriga neurologiska symptom och fynd i övre extremiteterna.	0 – 3
<i>Medelsvår funktionsnedsättning:</i>	
Måttliga och smärtsamma rörelsebegränsningar i halskotpelaren, måttliga neurologiska symptom i övre extremiteterna och måttliga fynd beträffande känsel, motorik- och finmotorik i övre extremiteterna.	4 – 6
<i>Svår funktionsnedsättning:</i>	
Betydande och smärtsamma rörelsebegränsningar i halskotpelaren och störande felställning, påtagliga neurologiska symptom och störd känsel, motorik och finmotorik i övre extremiteterna.	7 – 10

4 Ryggen

Ryggen	Invaliditetsklass
<i>Lätt funktionsnedsättning:</i>	
Lindriga smärtsamma begränsningar i ryggens böjningsrörelser, personen kan röra sig nästan normalt, lindriga neurologiska symptom och fynd.	0 – 3

Medelsvår funktionsnedsättning:	
Måttliga och smärtsamma rörelsebegränsningar i kotpelaren, måttligt hållningsfel, personen rör sig, klär på och av sig på ett klart avvikande sätt, måttliga neurologiska symptom i nedre extremiteterna och tydliga neurologiska fynd i nedre extremiteterna, konstaterad medelsvår nervrotsskada.	4 – 8
Svår funktionsnedsättning:	
Permanent höggradigt hållningsfel, svårt deformerad bröstkorg eller bäcken, ryggraden påtagligt stel och smärtsam, personen har påtagliga svårigheter att klä av och på sig, svåra neurologiska symptom och fynd i nedre extremiteterna, konstaterad svår skada i en nervrot eller medelsvår skada i flera nervrötter.	9 – 14

5 Huvudet, ansiktet, kranialnerver

5.1 Skallfraktur

Men orsakat av skallfraktur bedöms på basis av därmed förknippad hjärnskada.

Skallfraktur:	Invaliditetsklass
Skallfraktur utan neurologiska, otologiska eller andra symptom.	0

5.2 Käkar och tuggorgan

Funktionellt men i käkar och tuggorgan bedöms särskilt på basis av hur personen tuggar, sväljer och talar samt på basis av käkledens rörlighet. Som invaliditetsklass för käkar och tuggorgan väljs det högsta av ovan avsedda men.

Käkar och tuggorgan	Invaliditetsklass
Förmåga att tugga och svälja:	
Fullständig eller betydande tandförlust, möjligt att använda protes.	1
Fullständig eller betydande tandförlust, svårt eller omöjligt att använda protes, partiell defekt av tungan.	2 – 4
Svår ocklusionsstörning.	2 – 4
Endast flytande föda möjlig.	5 – 6
Matningssond nödvändig, en del av födan ges via matningssond.	8
All intagning av föda sker genom stomi.	10
Tal:	
Skada eller defekt i tuggorganets struktur (t.ex. partiell förlust av tungan eller partiell förlust av läppar och gom), talet är otydligt, men förståeligt.	0 – 5

Betydande skada eller defekt i tuggorganets struktur, talet kan med svårighet förstås.	6 – 10
Oförmåga att tala förståeligt.	11 – 13
Käklidens rörlighet:	
Största gapöppning 10 – 39 mm.	1 – 2
Största gapöppning under 10 mm.	4
Käkspärr.	6
Om den största rörelsen i sidled är högst 2 mm i en riktning, höjs graden av men med en invaliditetsklass.	

5.3 Näsan

Näsan:	Invaliditetsklass
Båda näsgångarna täppta.	2 – 3

5.4 Avvikelse i utseendet i ansiktsregionen

Avvikelse i utseendet i ansiktsregionen:	Invaliditetsklass
Hudförändring som inte i betydande utsträckning deformerar ansiktsdragen och inte heller är avsevärt utbredd, partiell defekt av käkbenet, skelning, lagofthalmi, icke-korrigerbar förlust av synliga tänder eller svår felställning i käkar eller tänder, kraftigt intryckt kind- eller näsben.	0 – 3
Ärr eller deformitet som avsevärt förfular ansiktet, intryckt pannben, defekt av någon del av näsan, förlust av öga beroende på hur proteskorrigering har lyckats, defekt av huvudsvålen.	4 – 7
Ärr eller deformitet som i hög grad förfular ansiktet, såsom uppseendeväckande avvikelser i ansiktsdragen eller mimiken på grund av ärr, betydande defekt av näsan, öppen läpp- och gomspalt, förlust av båda öronmusslorna.	8 – 10

5.5 Kranialnerv

Kranialnerv	Invaliditetsklass
<i>I Luktnerven:</i> total förlust av luktsinnet	2
<i>II Synnerven:</i> bedöms enligt punkt 8	
<i>III Nervus oculomotorius, IV nervus trochlearis och VI nervus abducens:</i> Hängande ögonlock eller störning i ögonrörelserna	

i ett öga, svår	1 – 2
i båda ögonen, medelsvår	3
i båda ögonen, svår	4 – 6
<i>VII Ansiktsnerven:</i>	
Lindrig ensidig ansiktsnervförlamning	1 – 3
lindrig dubbelsidig ansiktsnervförlamning eller svår ensidig ansiktsnervförlamning	4 – 6
svår dubbelsidig ansiktsnervförlamning	7 – 8
<i>VIII Balans- och hörselnerven:</i> bedöms enligt punkt 9	
<i>XI Extranerven:</i>	
Muskelsvaghet och/eller spastisk nackspärr	1 – 3
<i>Kranialnerverna V (trigeminus), IX (glosso-pharyngeus), X (vagus) och XII (hypoglossus):</i> Graden av men bedöms på basis av det funktionella men i käkar och tuggorgan och deformitet i ansiktsregionen som menet orsakar. I fråga om trigeminusnerven kan ovan nämnda grad av men höjas med 1 – 2 invaliditetsklasser i fall av medelsvårt neuropatiskt smärttillstånd och med 3 – 4 invaliditetsklasser i fall av svårt smärttillstånd. Vid bortfall av känsel eller vid kraftigt nedsatt känsel i hornhinnan eller störning i ätfunktionen kan invaliditetsklassen höjas med 1 – 2 invaliditetsklasser.	

6 Hjärnan

Vid bedömning av det allmänna menet orsakat av följdtilstånd efter hjärnskada ska det alltid utredas hur svår skada hjärnan tillfogats, med utnyttjande av objektiva uppgifter om symptomen under primärskedet och undersökningsfynd. Hit hör nedsatt medvetandegrad, minnesluckor och deras längd, i mån av möjlighet bedömda genast efter skadan, objektiva observationer av medvetandet och annat neurologiskt tillstånd vid första hjälpen samt resultaten av avbildningsundersökningar av hjärnan. Primärskedets svårighetsgrad hänger i allmänhet samman med följdtilståndets svårighetsgrad. För att det men som orsakats av följdtilståndet ska kunna fastställas krävs i allmänhet en grundlig neurologisk utredning jämte specialundersökningar. Vid bedömning av det totala men som orsakats av en hjärnskada är det viktigaste förändringar i kapacitet och personlighet och i vissa fall psykiska men, såsom förändringar i kognitiva funktioner, beteende och känsloliv. Utöver dessa förekommer hos en del hjärnskadade neurologiska lokala fenomen, såsom t.ex. sensorisk eller motorisk afasi, dysfasi eller epilepsi. Om lokala rubbningar förekommer, t.ex. synfältsbortfall, bedöms de som en del av den totala grad av men som hjärnskadan har lämnat och inte som ett särskilt men i fråga om synen. Sådana förändringar i lukt- och smaksinnet som hänför sig till en hjärnskada bedöms som en del av det totala men som hjärnskadan orsakat. Andra symptom, såsom huvudvärk, svindel, trötthet, minnessvaghet och nedsatt koncentrationsförmåga, förekommer i varierande utsträckning. Dessa står inte i direkt proportion till skadans ursprungliga svårighetsgrad, utan de subjektiva symptomen kan vara svaga, t.ex. vid våra skador. Objektiva uppgifter om psykosocial kapacitet, personlighetsdrag och hälsotillstånd både före och efter det att skadan inträffade utgör en grund för bedömningen av hur svårt följdtilståndet efter hjärnskadan är. Eventuell kronisk smärta och spasticitet kan beaktas som en faktor som höjer invaliditetsklassen. Det men som uppstår efter en hjärnskada kan inte alltid bedömas ens ett år efter skadan, utan ofta klarnar menets verkliga innebörd först efter flera års uppföljning.

Hjärnan	Invaliditetsklass
<i>Lätta följder av hjärnskada:</i> Uppgifter från begynnelseskedet tyder på lindrig eller medelsvår hjärnskada. Lindriga permanenta symptom, såsom benägenhet för huvudvärk, minnesosäkerhet vid stress, något nedsatt stresströskel. Den sociala kapaciteten är oförändrad.	0 – 5
<i>Medelsvåra följder av hjärnskada:</i> Uppgifter från begynnelseskedet tyder på åtminstone medelsvår hjärnskada. Lindriga, men tydligt skadliga permanenta symptom, såsom upprepad huvudvärk, försvagat minne, trötthet och initiativlöshet. Den sociala verksamhetsförmågan är något försvagad. Vid undersökningar konstateras störande svårigheter bl.a. i exekutiva funktioner och minne. Även speciella kognitiva rubbningar, epilepsi eller lindriga förflammer kan förekomma.	6 – 10
<i>Svåra följder av hjärnskada:</i> Uppgifter från begynnelseskedet tyder på en svår hjärnskada. Det förekommer medelsvåra eller svåra symptom, såsom betydande huvudvärksbesvär eller tydlig försämring av den kognitiva kapaciteten, vilka är kännbara och i betydande utsträckning försvårar den dagliga verksamheten. Den sociala kapaciteten är tydligt försvagad. Även olika grader av neurologiska bortfallssymptom, såsom pareser och verbala rubbningar eller epilepsianfall, kan förekomma. Kan tidvis behöva handledning och tillsyn av en annan person.	11 – 15
<i>Synnerligen svåra följder av hjärnskada:</i> Uppgifter från ett tidigt skede tyder på en synnerligen svår hjärnskada. Synnerligen svåra symptom, såsom kvadriplegi, svår ataxi, svårbehandlad epilepsi. Sänkningen av den kognitiva nivån är omfattande och betydande. Personlighetsförändringar, svårigheter med exekutiva funktioner, långsamhet och andra neuropsykologiska fynd är så svåra att daglig hjälp och tillsyn behövs.	16 – 20

7 Ryggmärgen

Hos en del av de skadade har det samtidigt även uppkommit en hjärnskada, som bedöms separat. Rubbningarna delas in i olika områden, bl.a. extremiteternas (övre och nedre extremiteterna separat) funktionsförmåga, blåsans och ändtarmens funktion samt sexuallivet. Eventuell kronisk smärta och spasticitet kan beaktas som en faktor som höjer invaliditetsklassen.

Ryggmärgen	Invaliditetsklass
<i>Lätta följder av ryggmargsskada:</i> Nedre extremiteternas funktion något försvagad, men inga hjälpmedel	0 – 5

behövs. De övre extremiteterna fungerar normalt och det förekommer inte störningar i blåsans eller tarmens funktion.	
Medelsvåra följder av ryggmärgsskada: Funktionsstörningar i de nedre extremiteterna försvårar gåendet avsevärt, men det är möjligt att gå med hjälpmedel. Det går inte att springa. Mindre funktionsstörningar kan förekomma i de övre extremiteterna. Blåsans och ändtarmens funktion är normal eller delvis försvagad.	6 – 10
Svåra följder av ryggmärgsskada: Det är svårt att röra sig och detta lyckas endast korta sträckor åt gången med stöd av ett hjälpmedel. Lindriga eller måttliga funktionsstörningar kan förekomma i de övre extremiteterna. Kontrollen över blåsan och ändtarmen är bristfällig.	11 – 15
Synnerligen svåra följder av ryggmärgsskada: De nedre extremiteterna fungerar inte och dessutom kan betydande förlamningar förekomma i de övre extremiteterna. Det är i allmänhet inte möjligt att röra sig på egen hand utan en annan persons hjälp. Ingen kontroll över blåsan och ändtarmen.	16 – 20

8 Ögonen och synförmågan

Effekten av försämrad synskärpa, synfältsdefekt och underliggande sjukdomar bedöms som en helhet och graden av men bedöms inte i detta fall genom att invaliditetsklasserna förenas eller sammanräknas.

Ögonen och synförmågan									
Den centrala synskärpan:									
Ögonens synskärpa anges på tabellens överst rad och i vänster marginal och motsvarande invaliditetsklasser framgår av rutorna. Synskärpan anges efter korrigering av brytningsfel.									
	0,7 eller bättre	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	lägre än 0,1	
0,7 eller bättre	0	0	0	1	2	2	3	4	
0,6	0	1	1	1	2	2	3	4	
0,5	0	1	1	1	2	2	3	4	
0,4	1	1	1	2	3	3	4	6	
0,3	2	2	2	3	4	5	7	9	
0,2	2	2	2	3	5	10	11	14	
0,1	3	3	3	4	7	11	15	16	
lägre än 0,1	4	4	4	6	9	14	16	18	

		Invaliditets- klass
Fullständig blindhet på ena ögat		4
Fullständig blindhet på båda ögonen		18
Synfältet:		
Menet bedöms på basis av undersökning av ögonläkare.		
		Invaliditetsklass
Koncentrisk inskränkning så att fältets temporalgräns är	ett öga	båda ögonen
60°	0	2
40°	0	6
30°	2	9
20°	3	14
under 20°	4	16
		Invaliditets- klass
Homonym hemianopsi på sidan, beroende på sida:		6 – 8
Uppe,		5
nere.		10
Homonym kvadrantanopsi		3 – 5
Bitemporal hemianopsi		5
Binasal hemianopsi, förlorad fusion		4
Binasal hemianopsi, bevarad fusion		2
Absoluta inre synfältdefekter (skotom):		
Menet fastställs enligt skotomens läge och omfattning som följer:		
Stort absolut skotom i ett öga inom centrala 30°		2 – 3
Stort absolut skotom i båda ögonen eller i det binokulära fältet inom centrala 30°.		4 – 8
Stort absolut skotom som sträcker sig över 30° i båda ögonen eller som är beläget mitt i det binokulära fältet. Dessutom beaktas eventuell kikarsyn, såsom vid ringdefekt.		9 – 14
Ringdefekter bedöms enligt fältets temporallinje, såsom vid koncentrisk kontraktion, dock med beaktande av utnyttjandegraden av synfältet utanför ringdefekten.		
Fullständig nattblindhet:		
Hela det skotopiska området saknar aktivitet; med Goldman-Weekers adaptometer eller motsvarande apparat konstateras en ökning med 3 logaritmenheter.		10
		Invaliditets- klass
Total avsaknad av dagsljusseende:		
Akromatopsi, dvs. total färgblindhet		10

<i>Afaki (avsaknad av lins):</i>	
På ett öga, beroende av möjligheten till korrigering med glasögon	2 – 4
På båda ögonen	6
På enda ögat	6
<i>Artificiell lins:</i>	
Menet bedöms på basis av synförmågan.	
<i>Dubbelbilder:</i>	
Om ena ögat måste täckas	4
Förekommer endast när personen ser åt sidan	2
Förekommer endast när personen ser nedåt	3
Förekommer endast när personen ser uppåt	0
<i>Torra ögon:</i>	
Konstaterat med Schirmers test eller motsvarande.	1 – 3
<i>Rinnande ögon:</i>	
Konstant rinnande ögon	1
<i>Mydrias:</i>	
Till exempel traumatisk mydrias (bländning och svag djupskärpa).	2 – 4
<i>Avvikelser i ögonmotoriken:</i>	
Till exempel nystagmus, dystoni, tvångsrörelser, ophtalmoplegia externa (sub)totalis, internukleär oftalmoplegi.	1 – 5

9 Nedsatt hörsel, talrubbning som är förknippad med nedsatt hörsel, öronrelaterad yrsel och balansrubbningar, tinnitus, dövblindhet och struphuvudet

9.1 Nedsatt hörsel

Nedsatt hörsel på ena örat: När den genomsnittliga hörsel som fastställts audiometriskt på det bättre örat utan hörapparat på frekvenserna 500, 1 000, 2 000 och 4 000 Hz är bättre än 20 dB, fastställs invaliditetsklassen på basis av motsvarande genomsnittliga hörsel på det sämre örat enligt tabellen nedan. Fastställandet av invaliditetsklass förutsätter alltid en audiometrisk undersökning utförd av en yrkesutbildad hörselvårdsassistent. Om avsevärd nytta kan nås med ett hjälpmedel eller cochlea-implantat, kan invaliditetsklassen sänkas med 1 – 2 invaliditetsklasser, dock även med beaktande av hjälpmedlets användbarhet i synnerhet i bullriga miljöer.

Nedsatt hörsel	
<i>Nedsatt hörsel på ena örat:</i>	
Nedsatt hörsel	Invaliditetsklass
60 – 89 dB	2
90 – dB.	3
<i>Nedsatt hörsel på båda öronen:</i>	
Invaliditetsklassen fastställs på basis av den nedsatta hörseln på det bättre örat i enlighet med ovan framförda principer i följande tabell:	
Nedsatt hörsel	Invaliditetsklass
20 – 29 dB	2
30 – 39 dB	3
40 – 49 dB	4
50 – 59 dB	5
60 – 69 dB	6
70 – 79 dB	7
80 – 89 dB	8
90 – dB	10
Om den genomsnittliga hörseln på det sämre örat är i genomsnitt minst 35 dB sämre än på det bättre örat på frekvenserna 500, 1 000, 2 000 och 4 000 Hz, ökas menet enligt tabellen ovan med en invaliditetsklass.	

9.2 Talrubbing som är förknippad med nedsatt hörsel

Talrubbing som är förknippad med nedsatt hörsel:	Invaliditetsklass
Talet är otydligt, men lättförståeligt. Den invaliditetsklass som motsvarar nedsatt hörsel höjs i detta fall med 0 – 5 invaliditetsklasser, dock så att invaliditetsklassen inte kan vara högre än 12.	
Talet kan förstås med svårighet. Den invaliditetsklass som motsvarar nedsatt hörsel höjs i detta fall med 8 invaliditetsklasser, dock så att invaliditetsklassen inte kan vara högre än 14.	
Oförmåga att tala förståeligt. I menet ingår i detta fall även nedsatt hörsel.	14 – 16

9.3 Öronrelaterad yrsel och balansrubbingar

Vid bedömning av yrsel och balansrubbing fästs uppmärksamhet vid objektivt observerad balansrubbing och undersökningsfynd och inte på subjektiv yrsel. Balansrubbingar orsakade av rubbingar i andra organsystem bedöms enligt funktionsnedsättningen i organsystemet i fråga.

Öronrelaterad yrsel och balansrubbningsgrader:	Invaliditetsklass
<i>Lindrig balansrubbningsgrad:</i>	
Medför olägenheter endast i ojämn terräng och vid t.ex. klättring. Personen behöver inte hjälpmedel som stöd för att röra sig.	0 – 1
<i>Medelsvår balansrubbningsgrad:</i>	
Medför olägenheter i de flesta dagliga sysslorna, personen behöver upprepade gånger använda käpp som stöd för att kunna röra sig. Kraftiga yrselanfall förekommer nästan varje vecka, men i övrigt små symptom.	2 – 5
<i>Svår balansrubbningsgrad:</i>	
Kan röra sig inomhus med käpp, men behöver rollator utomhus.	6 – 10

9.4 Tinnitus

Tinnitussymptom inverkar i regel inte på invaliditetsklassen för nedsatt hörsel. Om en skada i innerörat likväl på grund av ett särdeles svårt och långvarigt eller bestående tinnitussymptom orsakar mer funktionsnedsättning än vad den annars på basis av nedsatt hörsel skulle orsaka, höjs invaliditetsklassen med en invaliditetsklass.

9.5 Dövblindhet

	Invaliditetsklass
<i>Dövblindhet</i>	20

9.6 Struphuvudet

Struphuvudet:	Invaliditetsklass
Förlamning av ena stämbandets eller annan motsvarande heshet.	2
Förlamning av båda stämbandets eller annan motsvarande heshet.	6
Permanent trakeostomi eller förlust av struphuvudet.	10
Förlust av struphuvudet, till vilken hänförs sig trakeostomi och förlust av tal-förmågan.	14

10 Andningsorganen

10.1 Kroniskt nedsatt andningsfunktion

Vid bedömningen av men som orsakas av lungsjukdomar kan man utgå från graden av andnöd i samband med olika funktioner. Funktionsnedsättningen ska bedömas genom jämförelse av funktionsförmågan med en frisk person i samma ålder. Vid användning av nedanstående tabell ska det noteras att lungsjukdomen ska ha bekräftats genom undersökningar och att man under behandlingen ska ha följt med patientens tillstånd tillräckligt länge.

Kroniskt nedsatt andningsfunktion			Invaliditetsklass
Lätt funktionsnedsättning:			
Andnöd uppstår endast vid de allra största ansträngningarna, dock inte vid t.ex. gång i uppförsbacke eller uppför trappor.			0 – 5
Medelsvår funktionsnedsättning:			
Andnöd uppstår vid medelstora ansträngningar, t.ex. när personen skyndar sig, anstränger sig en längre tid eller går uppför trappor, men inte vid gång i normal takt på jämn mark eller vid de normala hemsysslorna.			6 – 10
Svår funktionsnedsättning:			
Andnöd uppstår redan vid liten ansträngning, t.ex. när personen går i normal takt på jämn mark, går uppför trapporna till följande våning eller sköter sina normala hemsysslor. Gång i långsammare takt än normalt på jämn mark är möjlig.			11 – 14
Synnerligen svår funktionsnedsättning:			
Andnöd uppstår redan vid små rörelser eller liten ansträngning, t.ex. vid tvättning eller påklädning, tidvis även i vila.			15 – 18
Lungfunktionsprov vid bedömningen av invaliditetsklassen:			
Vid bedömningen av men som orsakats av andnöd vid lungsjukdomar bör man stödja sig på lungfunktionsprov. Resultaten av dessa prov bör överensstämma med resultaten av fastställandet av den ovan angivna invaliditetsklassen och av en eventuell mätning av den fysiska prestationsförmågan. Menet får inte fastställas på basis av enstaka lungfunktionsprov.			
Vitalkapacitet (VC/FVC) i % av referensvärdet	Sekundkapacitet (FEV1) vid utandning i % av referensvärdet	Diffusionskapacitet (D1) i % av referensvärdet	Invaliditetsklass
65 – 79	65 – 79	60 – 74	0 – 5
50 – 64	50 – 64	45 – 59	6 – 10
35 – 49	35 – 49	30 – 44	11 – 15
under 35	under 35	under 30	16 – 18

10.2 I varierande grad nedsatt andningsfunktion

En typisk lungsjukdom med varierande symptom är astma. Bedömningen av menet grundar sig alltid på en långvarig uppföljning efter det att behandlingen av patienten har uppnått optimal nivå. Det måste under minst ett år bakåt i tiden finnas uppgifter som med säkerhet anger att läget är permanent. Vid bedömningen beaktas bl.a. behovet av medicinering, toppflödesvärdenas nivå och variabilitet, förmågan att utstå fysisk ansträngning inomhus och utomhus, inverkan av luftens temperatur och orenheter på sjukdomen, förekomsten av respiratoriska infektioner och deras inverkan på symptomen, sjukdomens inverkan på nattsömn samt frekvensen och graden av sjukdomens svårare perioder (bl.a. förändringar i medicineringen, behovet av vård av jourkaraktär och behovet av sjukhusvård).

I varierande grad nedsatt andningsfunktion	Invaliditetsklass
<i>Obetydlig funktionsnedsättning:</i>	
Patienten har sporadiska symptom och sporadisk medicinering.	0 – 1
<i>Lätt funktionsnedsättning:</i>	
Normalt är symptomen lindriga, men förvärras av fysisk ansträngning, luftföroreningar, kall luft och luftvägsinfektioner. Patienten har regelbunden medicinering, till vilken hör inhalerbara steroider.	2 – 3
<i>Medelsvår funktionsnedsättning:</i>	
Symptom förekommer nattetid varje vecka och toppflödesvärdena är kontinuerligt dåliga på morgnarna och långtidsverkande sympatomimetika korrigerar dem inte på ett tillfredsställande sätt. Patienten har stora svårigheter att röra sig utomhus under kalla vinterdagar. Medicineringen består av inhalerbara steroider och långtidsverkande lufrörsutvidgande mediciner och upprepade orala steroidkurer eller kontinuerlig oral steroidbehandling.	4 – 8
<i>Svår funktionsnedsättning:</i>	
Ansträngning orsakar andnöd även inomhus. Permanent svår obstruktion konstateras vid lungfunktionsundersökningar. Patienten tar utöver den regelbundna medicineringen dessutom stora doser lufrörsutvidgande tilläggsmedicinering.	9 – 14
<i>Synnerligen svår funktionsnedsättning:</i>	
Maximal användning av mediciner. Svår, permanent obstruktion. Personen måste tillbringa största delen av tiden sittande i sängen eller i en stol. Behöver hela tiden utomstående hjälp. Personen är nästan kontinuerligt i behov av sjukhus- eller motsvarande institutionsvård.	15 – 18
<i>Sömnapné</i>	
Regelbunden behandling med övertryck i luftvägarna som bidrar till att symptom förekommer endast i liten utsträckning.	0 – 1
Trots regelbunden behandling med övertryck i luftvägarna konstateras på basis av subjektiv bedömning och mätningar som beskriver vakenheten kontinuerlig dagtrötthet.	2 – 4

11 Cirkulationsorganen

Vid bedömningen av den funktionsnedsättning som sjukdomar i cirkulationsorganen orsakar är utgångspunkten nedsättningen i den allmänna prestationsförmågan. Symptom som medför funktionsnedsättningar är bl.a. smärta, andnöd, rytmstörningar och klaudikation. Bedömningen ska basera sig på en genom undersökningar bekräftad varaktig sjukdom som man följt med under en tillräckligt lång behandlingstid. Resultaten av olika undersökningar som mäter prestationsförmågan, t.ex. kliniskt belastningsprov som utförts med optimal medicinering, är nödvändiga vid fastställandet av funktionsnedsättningen. De utgör emellertid inte den enda grunden för bedömningen, utan menet bedöms på basis av helhetssituationen. De värden som anges i tabellen är referensvärden för en medelålders man. I nedanstående normativa bedömningsklassificering har det tagits in exempel på bedömningen av funktionsnedsättningen vid vissa sjukdomar i cirkulationsorganen eller deras följdtilstånd.

Cirkulationsorganen	Invaliditets-klass
<i>Lätt funktionsnedsättning:</i>	
Sjukdom har konstaterats, men symptom framträder endast vid de största ansträngningarna, likväl inte under gång på jämn mark eller uppför trappor. Hit hör t.ex. personer som drabbats av hjärtinfarkt och personer som genomgått lyckad hjärtseptumoperation eller aortokoronar by-passoperation. Konstaterats rytmstörningar utan betydande hemodynamiska verkningar. Belastningsnivå vid belastningsprov > 125 W, MET >8, NYHA grad I.	0 – 5
<i>Medelsvår funktionsnedsättning:</i>	
Symptom uppstår vid medelstora ansträngningar, t.ex. när personen skyndar sig, anstränger sig en längre tid eller går uppför trappor, men inte vid gång i normal takt på jämn mark eller vid de normala hemsysslorna. Hit hör personer som försetts med pacemaker eller konstgjord klaff, om inte symptomens svårighetsgrad gör menet större. Belastningsnivå vid belastningsprov 75 – 125 W, MET 5 – 8, NYHA grad II.	6 – 10
<i>Svår funktionsnedsättning:</i>	
Symptom uppstår redan vid liten ansträngning, t.ex. vid gång i normal takt på jämn mark, vid gång uppför trapporna en våning eller vid skötsel av normala hemsysslor. Gång i långsammare takt än normalt på jämn mark är möjlig. Säkerställd hjärtinsufficiens av olika orsaker, som hålls i balans med medicinering (svår blodtryckssjukdom, följdtilstånd av hjärtinfarkt, följdtilstånd av hjärttransplantation). Belastningsnivå vid belastningsprov 25 – 75 W, MET 2 – 5, NYHA grad III.	11 – 14
<i>Synnerligen svår funktionsnedsättning:</i>	
Symptom uppstår redan vid små rörelser eller liten ansträngning, t.ex. vid tvättning eller påklädning, tidvis även i vila. Personer med behandlingsresistent hjärtinsufficiens. Belastningsnivå vid belastningsprov < 25 W, MET < 2, NYHA grad IV.	15 – 18

12 Bukhållans och bäckenets organ samt bukbetäckningarna

Bukhållans och bäckenets organ samt bukbetäckningarna:	Invaliditets-klass
Förlust av mjälten	1
Förlust av ena njuren, den andra frisk	1
<i>Njurinsufficiens:</i>	
Lindrig (glomerulär filtrationshastighet GFR 60 – 89 ml/min/1,73m ²),	0 – 3
medelsvår (glomerulär filtrationshastighet GFR 30 – 59 ml/min/1,73m ²),	4 – 8
svår (glomerulär filtrationshastighet GFR under 30 ml/min/1,73m ²),	9 – 13
dialysbehandling.	13
Följdtillstånd av njurtransplantation	3 – 5
Följdtillstånd av levertransplantation	3 – 5
Förlust av penis	10
<i>Blåsinkontinens:</i>	
Lindrig, endast vid ansträngning,	1 – 3
medelsvår, inkontinensskydd används, kan inte kontrolleras med terapeutiska hjälpmedel.	4 – 6
svår, bedöms i samband med men orsakat av ryggmärgsskada eller enligt allmän funktionsnedsättning.	
Lindrig analinkontinens, kan inte kvarhålla lös avföring.	2
Medelsvår analinkontinens.	4
Total analinkontinens.	10
Kontinent urostomi	2 – 4
Urostomi med påse	5 – 7
Ileostomi	8 – 10
Kolostomi	6
Bråck i ärr, bråckbälte nödvändigt	2 – 4
Följdtillstånd av gastrektomi eller betydande följdtilstånd efter tarmresektion, gastropares orsakad av neuropati.	1 – 5
Korttarmssyndrom, där mindre än en meter tarm återstår och som medför permanent eller återkommande behov av intravenöst dropp.	6 – 10
<i>Lyte, skada eller sjukdom i genitalorganen, som medför ofruktsamhet hos en person som var fertil före skadan:</i>	
Anknyter till förlust av könskörtlar,	5
beror på annat.	3 – 4

Erekttil dysfunktion:	
Lindrig, tablett- eller injektionsbehandling hjälper,	1 – 2
svår, pump eller protes används,	3 – 4
total erekttil dysfunktion.	5
Övriga organ i bukhålan:	
Graden av men fastställs enligt bedömningsgrunderna för allmän funktionsnedsättning i punkt 15.	

13 Huden

13.1 Utslag

Utslag:	Invaliditetsklass
Permanent benägenhet för utslag, som kan undvikas genom enkla skyddsmetoder eller genom undvikande av vissa sysslor. Utslaget ger obetydliga symptom och förekommer tidvis. Symptombfri allergisering, som orsakats av en ovanlig faktor som kan undvikas, medför inte något ersättningsberättigat men. Den hudsjukdom som detta orsakar medför däremot ett men som ersätts.	0 – 2
Utslag förekommer nästan oavbrutet eller det är svårt att undvika de retningar som orsakar utslaget, tillståndet kan kontrolleras med behandling, permanent symptomgivande utslag orsakat av t.ex. krom eller gummikemikalier, när behovet av behandling är kontinuerligt.	3 – 5
Permanent utslag som medför betydande begränsningar i de dagliga sysslorna.	6 – 10
Omfattande svårt utslag som permanent är aktivt och leder till allmänna symptom, t.ex. allt vanligare erytrodermi.	11 – 15

13.2 Ärr

Men som orsakas av ärr bedöms på basis av slutresultatet av korrigerande kirurgi. Betydelsen av ärr på extremiteterna och bålen beaktas på basis av bedömningsgrunderna för menet på det anatomiska området, om ärran medför funktionella men. Förfulande ärr beaktas i enlighet med denna punkt. Ärr i ansiktsregionen bedöms på basis av men som orsakas av avvikelser i ansiktsformen.

Ärr:	Invaliditetsklass
Avsevärt förfulande ärr på bålen och extremiteterna	1 – 2

14 Funktionsnedsättning orsakad av rubbningar i den mentala hälsan

Bedömningen av funktionsnedsättningen ska basera sig på långvarig (under minst två år bakåt i tiden) kännedom om sjukdomen och i fråga om bedömningen av funktionsnedsättningen på undersökningar som utförts av en specialist på området.

När rubbningar i den mentala hälsan under en lång tid har lett till och alltjämt leder till situationer som begränsar individens deltagande och kapacitet, kan invaliditetsklassen bedömas enligt följande:

Funktionsnedsättning orsakad av rubbningar i den mentala hälsan	Invaliditetsklass
<i>Lätt funktionsnedsättning:</i> Rubbningen i den mentala hälsan är av varaktig karaktär och den är tidvis värre så att verksamhetsförmågan sjunker under krisperioder. Behandlingen hänför sig i första hand till krisperioderna och är såtillvida effektiv att patientens verksamhetsförmåga, med undantag för krisperioder, är bevarad.	0 – 5
<i>Medelsvår funktionsnedsättning:</i> Rubbningen i den mentala hälsan är av långvarig karaktär och krisperioderna återkommer ofta. Verksamhetsförmågan försvåras på ett avgörande sätt för en lång tid till följd av sjukdomen. Behandlingen är långvarig och regelbunden, ges i huvudsak i öppenvård. Tidvis brister i patientens förmåga att ta hand om sig själv.	6 – 10
<i>Svår funktionsnedsättning:</i> Rubbningen i den mentala hälsan är av långvarig karaktär och verksamhetsförmågan är permanent nedsatt så att patienten tidvis behöver sjukhus- eller institutionsvård. Behov av regelbunden och fortgående behandling, men trots det förekommer permanent symptom eller funktionsstörningar. Upprepade brister i personens förmåga att ta hand om sig själv, behovet av utomståendes stöd upprepas regelbundet.	11 – 14
<i>Synnerligen svår funktionsnedsättning:</i> Rubbningen i den mentala hälsan är synnerligen allvarlig och fortgående, verksamhetsförmågan är permanent svag. Personen är oförmögen att agera självständigt eller utan betydande stöd av utomstående, självständigt boende är omöjligt. Behovet av behandling och omvårdnad förutsätter daglig öppenvård eller institutionsvård.	15 – 18

15 Allmänt nedsatt funktion

I denna punkt föreskrivs det om de grunder med hjälp av vilka menet fastställs, bedömt på basis av den allmänt nedsatta funktion som en skada eller sjukdom orsakar. Av nedanstående klassificering framgår genom exempel olika funktionsnedsättningar som skador och sjukdomar orsakar och motsvarande invaliditetsklasser. Menet fastställs på basis av punkter som beskriver olika grader av funktionsnedsättning genom att beakta antalet olika funktionsnedsättningar som beskrivs i punkterna och deras svårighetsgrad.

Vid bedömningen av allmänt nedsatt funktion kan även synpunkter på behandlingen av skadan eller sjukdomen beaktas samt beteendestörningar som hänför sig till skadan eller sjukdomen, såsom humörsvängningar, aggressivitet, ritualer och tvångshandlingar.

Allmän funktionsnedsättning	Invaliditets-klass
<i>Lätt funktionsnedsättning: Invaliditetsklasserna 0 – 5</i>	
Är tvungen att undvika vissa ämnen på grund av överkänslighet. Är tvungen att föra diet på grund av sjukdom. Sjukdomen medför inte betydande olägenhet i det normala livet, men de begränsningar som sjukdomen medför bör noteras i speciella situationer.	0 – 2
Under goda förhållanden kan personen röra sig självständigt, men på ojämnt underlag är rörelseförmågan något begränsad. Klarar i allmänhet av att ta hand om sig själv. Fingerfärdigheten är försämrad så att det är svårt att knäppa knappar och skriva. Behandlingen av sjukdomen medför viss ansträngning, behöver t.ex. permanent använda hudsalvor på hela kroppen eller föra diet, diabetes med insulinbehandling utan tillkommande diabetesrelaterade sjukdomar. Framträdande dyslexi, men kan läsa och skriva enkel text i sitt vardagliga liv för att klara sig.	3 – 5
<i>Medelsvår funktionsnedsättning: Invaliditetsklasserna 6 – 10</i>	
Klarar inte av uppgifter som kräver fortgående precision och koncentration. Behandlingen av sjukdomen orsakar ansträngning och tar tid varje dag och försummad behandling medför fara för hälsan. Diabetes som behandlas med insulin och dessutom tillkommande diabetesrelaterade sjukdomar. Att utföra vissa funktioner, t.ex. att ta hand om sig själv, tar mera tid än normalt eller kräver att hjälpmedel används. Har enkla grundläggande färdigheter i läsning, skrivning och räkning. Klarar självständigt av att lösa rutinproblem, men behöver när det gäller komplicerade uppgifter handledning i mindre utsträckning i främmande situationer, klarar självständigt av t.ex. vardagliga sysslor och butiksärenden, möjligen svårigheter i kontakten med bank och myndigheter.	6 – 7
Påtagliga svårigheter med att oavbrutet stå eller gå. Behöver på längre sträckor, t.ex. utomhus, hjälpmedel (rollator, rullstol), men klarar sig i huvudsak självständigt med hjälpmedel. Brådska medför svårigheter på grund av att sjukdomssymptomen förvärras. Försummad behandling av sjukdomen medför allvarlig fara för hälsan. Svårigheter med att läsa och skriva. Klarar sig i anpassad undervisning. Klarar sig i regel på egen hand hemma trots försämrad iakttagelse- och koordinationsförmåga samt försämrade kognitiva funktioner, men behöver i viss mån handledning eller olika arrangemang i ärenden utanför hemmet. Behöver i liten utsträckning handledning med att lösa rutinproblem t.ex. i främmande situationer. Talet kan med svårighet förstås (utan hörselskada). Är så gott som självständig i social växelverkan.	8 – 10
<i>Svår funktionsnedsättning: Invaliditetsklasserna 11 – 15</i>	
Klarar endast lätta eller begränsade uppgifter. Kan röra sig endast korta sträckor åt gången med hjälpmedel. Den behandling som sjukdomen fordrar orsakar stor ansträngning och kräver regelbunden hjälp eller tillsyn av en annan person. Sjukdomsattacker förekommer regelbundet trots behandlingen och medan patienten har symptom är han eller hon inte funktionsduglig. Bristfälliga grundläggande färdigheter i läsning, skrivning och räkning. Utförandet av komplicerade uppgifter eller rörelser som kräver koordination har försämrats, och därför behöver personen i viss mån, t.ex. varje vecka, hjälp eller handledning och tillsyn av en an-	11 – 12

nan person när det gäller att ta hand om sig själv samt hjälp med ärenden utanför hemmet (butik-, bank- och myndighetsärenden).	
Svårigheter med att ta hand om sig själv. Påtagliga svårigheter med av- och påklädning. Behov av hjälp, handledning och tillsyn kan förekomma i viss personlig rutin dagligen eller i många personliga rutiner, men inte dagligen och inte under några längre stunder. Klarar inte av att lösa rutinproblem eller minnas saker utan handledning i stor utsträckning. Behöver på grund av mycket nedsatt iakttagelse- och koordinationsförmåga samt mycket försämrade kognitiva funktioner i viss mån handledning och tillsyn i personliga rutiner, i konkret behov av hjälp i ärenden utanför hemmet. Vid kommunikation nödvändigt att använda bilder, tolkhjälp, teckenspråk eller motsvarande hjälp för att uttrycka sig. Ärenden utanför hemmet sköts allt som oftast av anhöriga eller en intressebevakare. Behöver i social växelverkan handledning i stor utsträckning t.ex. på grund av opassande beteende eller brist på initiativförmåga.	13 – 15
<i>Synnerligen svår funktionsnedsättning: Invaliditetsklasserna 16 – 10</i>	
Klarar på sin höjd hobbyartade uppgifter tidvis. Konkret behov av hjälp i många personliga rutiner under långa stunder dagligen eller i betydande utsträckning regelbundet behov av handledning och tillsyn. Påtagliga svårigheter med att kommunicera, äta och svälja. Total blås- och analinkontinens. Klarar inte av att använda de nedre extremiteterna för att röra sig. Behöver fortgående primär- och sjukvård dygnet runt samt annan omsorg t.ex. på grund av djup utvecklingsstörning eller psykiatrisk sjukdom.	16 – 17
Är i sina dagliga sysslor nästan helt beroende av en annan persons hjälp, t.ex. tetraplegiker.	18 – 20

Tabell över förenande av invaliditetsklasser

Av nedanstående tabell fås direkt den förenade invaliditetsklassen av två separata invaliditetsklasser med hjälp av formeln i 84 § 4 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. I tabellen söks först den rad som avser den högre invaliditetsklassen i den fetstilade lodräta kolumnen i vänster marginal. Därefter söks den kolumn som avser den mindre eller lika stora invaliditetsklassen i den fetstilade bottenraden. Den enligt formeln förenade invaliditetsklassen framgår av skärningen mellan nämnda rad och kolumn.

<i>Invaliditetsklassen enligt formeln för förenande framgår av skärningen mellan rad och kolumn.</i>																				
1	2																			
2	3	4																		
3	4	5	6																	
4	5	6	6	7																
5	6	7	7	8	9															
6	7	7	8	9	10	10														
7	8	8	9	10	10	11	12													
8	9	9	10	10	11	12	12	13												
9	10	10	11	11	12	12	13	13	14											
10	11	11	12	12	13	13	14	14	15	15										
11	11	12	12	13	13	14	14	15	15	16	16									
12	12	13	13	14	14	14	15	15	16	16	16	17								
13	13	14	14	14	15	15	15	16	16	17	17	17	18							
14	14	15	15	15	16	16	16	16	17	17	17	18	18	18						
15	15	16	16	16	16	17	17	17	17	18	18	18	18	19	19					
16	16	16	17	17	17	17	17	18	18	18	18	18	19	19	19	19				
17	17	17	17	18	18	18	18	18	18	19	19	19	19	19	19	19	20			
18	18	18	18	18	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	20	20	20	20		
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20